

Vård av patienter med EHS/elöverkänslighet

Information till dig som arbetar inom vården

EHS/elöverkänslighet är

- en objektivt identifierad neurologisk störning
- en erkänd funktionsnedsättning sedan 1996.

Några vanliga symtom är

- Koncentrations- och minnesproblem
- Huvudvärk, tryck i huvudet
- Tinnitus, öronsus
- Stickningar, klåda och domningar i kroppen
- Sömnstörningar, trötthet
- Yrsel, balansproblem
- Tryck över bröstet, hjärtarytmier
- Högt blodtryck
- Andnöd
- Förkylningssymtom, inflammationer.

Signifikant är att symtom inledningsvis uppträder tillfälligt. De kan vara få och varierande, men ökar över tid i frekvens och svårighet. I mycket svåra fall kan kraftlöshet uppstå som kan övergå i medvetslöshet. Det kan ibland förväxlas med stroke.

Medlemmar i patientföreningen har i många fall ett medlemskort i sin plånbok med kontaktperson angiven.

Symtomen kan utlösas av olika former av elektromagnetiska fält (EMF). Det är t.ex. mikrovågsstrålning (strålning från mobilmaster, mobiler, WiFi, Bluetooth), el- och magnetfält. Hur starka symtomen blir och hur fort de uppstår varierar från person till person.

Läs mer om symtom på vår webb. <https://eloverkanslig.org/vanliga-symtom/>

Enligt forskningen bör EHS behandlas som del av gruppen kroniska multisystemsjukdomar med betoning på att den underliggande orsaken är miljörelaterad. Personer med EHS får ibland andra diagnoser inom det neurologiska området, t.ex. fibromyalgi, ME/CFS eller MS. EHS diagnostiseras och behandlas vid specialistkliniker utanför Sverige. Internationella vårdprogram finns, men vården är inte tillgänglig i Sverige.

Några grunder för ett positivt besök i vården

En patient med EHS kan vid allvarliga symtom få en kraftig nedsättning av koncentrationsförmåga samt möjlighet att ta till sig och bearbeta information. Det är därför viktigt att i varje enskilt fall bedöma hur besöket kan läggas upp.

Undvik väntetider, gör besöket så kort som möjligt och minska exponeringen. Vid svårare fall av EHS är hembesök det enda alternativet.

Tänk på att en ohälsosam elmiljö kan ge stor påverkan på patientens hälsa och att det kan medföra en felaktig diagnos. Bl.a. kan fin- eller grovmotorik påverkas vid neurologiska problem.

Provtagning bör ske i hemmiljö eller i annan lågstrålande omgivning för att få korrekta värden. Exempel på provresultat som kan påverkas är hjärtfrekvens, mikrocirkulation, blodviskositet, makrofagaktivitet, plasmaglukos för diabetiker och hemolys av röda blodkroppar.

Lyssna på patienten

Hur kraftigt och vad patienten reagerar på är mycket individuellt. Hälsoläget hos en person med EHS kan försämrats kraftigt av en ohälsosam miljö. Skador som uppstår på hälsan kan medföra en långvarig försämring eller övergå till kroniska besvär. Det är därför viktigt att tillmötesgå patientens behov av lågstrålande miljöer.

Diagnoskod inom ICD-10 för EHS beslutad av Socialstyrelsen

EHS har symtom och orsakskod. Symtomkod R68.8: Andra specificerade generella symtom. Orsakskod W85-99, ofta W90: Exponering för annan icke-joniserande strålning utan angivande av plats, bl.a. elektriska och magnetiska fält, radiofrekvensstrålning. Det anges hur symtomen ska beskrivas i patientjournalen, klingar av, fördröjning mm. De är antagna av Nordiska ministerrådet (Finland, Sverige och Norge), Nordic ICD-10 Adaptation 2000.

Undersökningar och vård

För att minska exponeringen för patienten, släck ner och stäng av teknisk utrustning m.m.

- Släck ner belysning, speciellt lysrör och lågenergilampor.
- Stäng av dator, mobiltelefon, surfplattor mm. Stäng av wifi och bluetooth eller välj lokal utan dessa.
- Placera undersökningsapparat så långt från patienten som det går.
- Tänk på att strålningen går igenom golv, väggar och tak tämligen obehindrat.
- Använd en enklare säng utan elektrisk styrning/drivning, eller dra ur elkontakten. Helst bör en träsäng utan metaller användas.
- En baldakin av avskärmade tyg runt sängen reducerar mikro vågsstrålningen och ökar möjligheten till goda behandlingsresultat.
- Avskärmade rum med anpassad belysning behöver finnas på alla sjukhus, ej lysrör eller lågenergilampor.

Använd äldre, ej digitala, instrument för undersökningar, t ex manuellt pumpad manschett och stetoskop för blodtrycksmätning.

En person med EHS är ofta känslig mot metaller. Undvik att ge injektioner eller mediciner som innehåller kvicksilver, titan eller andra metaller (kontrollera i FASS).

I svårare fall är hemsjukvård det enda alternativet.

Lita alltid på patienten vad gäller vilken teknisk utrustning som kan användas och vilka miljöer som patienten kan vistas i.

Hemsjukvård

Lämna mobiltelefon, dator, surfplatta, elektronisk klocka, m.m. avstängda i bilen på behörigt avstånd från bostaden. Bilnycklar kan lämnas i en metallåda utanför bostaden.

Använd äldre, enklare instrument för undersökningar, t ex manuellt pumpad manschett och stetoskop för blodtrycksmätning.

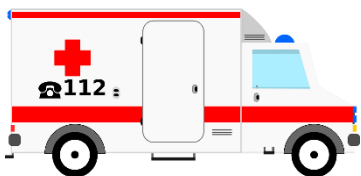
Svårare situationer kan uppstå, t ex öppna benbrott, stroke, akut blindtarmsinflammation. För sådana händelser bör det finnas en koppling till läkarteam med vana att arbeta "fältmässigt" så att de patienter som har svår EHS och inte kan vistas på vårdinrättningar också kan få vård.

Larm

Larm i hemmet och inom vården är problematiska. Tidigare fanns analoga larm ofta kopplade till fast telefon. Nu används ofta trådlösa larm. Oftast kan elöverkänsliga patienter inte använda trådlösa larm eller ens vistas i en lokal med sådant larmsystem.

De behöver istället ha möjlighet att ringa efter hjälp via fast telefon/IP-telefon, eller om de vistas på en vårdinrättning, erbjudas ett larm med kabeluppkoppling.

Ambulans

Ambulanstransporter kan vara svåra att genomföra. Det är mycket viktigt när patienten hämtas, att all radio (Rakel, mobil, etc.) stängs av helt och att allt annat som går att stänga av verkligen är av!

EHS är en neurologisk störning med många gemensamma symtom med flera näraliggande neurologiska diagnoser. De neurologiska klinikerna och dess specialister har därför bäst kunskap inom området. Vid behov kan remiss övervägas till dessa kliniker.

I dag finns inga specialistkliniker för EHS-patienter i Sverige. Officiellt finns inte heller några läkare med specialistkunskap. Specialistkliniker finns endast utanför Sverige, t.ex. i Tyskland.

Internationella program för utredning, diagnos och behandling finns, liksom internationella konferenser för utveckling av vården.

Elöverkänsligas Riksförbund

Adress Blåsutvägen 53
121 36 JOHANNESHÖV
Hemsida www.eloverkanslig.org

Telefon 08-712 90 65
Fax 08-712 89 48
E-post info@eloverkanslig.org

Medlem i Funktionsrätt Sverige

Org.nr. 812400-9484
Bankgiro 788-2970
PlusGiro 67 84 45-8